

Hedvig Eleonora kyrka

—

Mån 28 Maj / 12.15

Fri entré

Examenskonsert

Maria Wilson & Toril Briese, Orgel
Kandidatexamen

Musik av Bach, Franck, Peeters, Vierne.

Program

Flor Peeters (1903 – 1986)

Toccata, fuga och hymn över Ave Maris Stella

Maria Wilsson, orgel

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Preludium och fuga i C-dur

BWV 547

Maria Wilsson, orgel

Louis Vierne (1870-1937)

Feux Follets

ur Pièces de Fantaisie, Suite 2

Toril Briese, orgel

César Franck (1822-1890)

Choral nr 3 i a-moll

ur Trois Chorals

Toril Briese, orgel

Flor Peeters (1903 – 1986)

Franciscus Florentinus Peeters föddes 1903 i den flamländska byn Tielen när Antwerpen i Belgien, där hans far var organist. Franciscus var yngst av nio syskon och växte upp omgiven av musik. Sexton år gammal började han sin kyrkomusikerutbildning vid det berömda Lemmensinstitutet i Mechelen. Peeters klarade av den åttaåriga utbildningen på fyra år och gick ut med högsta betyg. Tjugoett år gammal tillträdde han tjänsten som orgelprofessor vid Lemmensinstitutet och organist i katedralen i Mechelen, den senare tjänsten skulle han behålla i sextio år, fram till sin död 1986. Redan tidigt i sin karriär gav han sig ut på turnéer och gav konserter. Först i Europa och efter kriget även till USA, Sovjet, Filipinerna och Australien.

Peeters har komponerat några verk för orkester och för piano, men mest har han skrivit för orgel och för kör. Hans orgelmusik omfattar allt från virtuosa konsertstycken till enkla, korta stycken för liturgiskt bruk, bl.a. över trehundra koralförspel. Gregoriansk sång var en livslång källa till inspiration för honom, och han fann ett naturligt uttrycksmedel i styrkan och renheten hos de medeltida melodierna, som formade grunden för hans eget musikaliska språk. Den tonsättare som Peeters uppskattade mest var César Franck, och Francks musik fanns alltid med i de konsertprogram som Peeters turnerade med. Charles Tournemire, som efterträtt Franck som organist i Sainte-Clotilde i Paris, var en annan stor inspirationskälla. Fast Tournemire var dubbelt så gammal som Peeters utvecklade de två en nära vänskap.

Toccat, fuga och hymn över den medeltida melodin Ave Maris Stella skrev Peeters 1933 och den är tillägnad hans gode vän Tournemire. I den praktfulla inledande Toccatan presenteras hymnen i pedalen medan en flammande kaskad av toner väller fram i mäktiga vågor. I det mer eftertänksamma mellanpartiet hörs en mer romantisk sida av tonsättaren, med spännande tonartsbyten och elegant registrering. Toccatan kommer tillbaka och satsen avslutas med en ekvilibristisk höjdpunkt och vackra ackord. Fugan är en spänstig och lekfull gig med en oemotståndlig danskaraktär. Hymnen är mäktig med sina tunga blockackord i manualen mot basens flödiga åttondelar som driver musiken framåt mot den snabba och briljanta avslutningen.

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Endast två av Bachs orgelverk är skrivna i taktarten 9/8. Det är Preludium och fuga i C-dur, BWV 547, och koralen Kommst du nun, Jesu, von Himmel herunter, BWV 650. Det är oklart när Bach skrev Preludiet och fugan, men musikforskare tror att det var någongång under Bachs år som kantor i Thomaskyrkan i Leipzig år 1723-1750.

De upprepade tonerna i preludiets första tema är ovanligt i Bachs skapande, och resulterar i att temat, som innehåller tio toner, omfattar en oktav. Stämningen i preludiet är jublande och festlig, och som alltid hos Bach uppbyggd av mästerligt genomförd polyfoni.

Av ett tema som är en takt långt bygger Bach upp en fuga på 72 takter, där temat presenteras 50 gånger i olika former. Det resulterar i en koncentrerad, imiterande sats där temat även är en del av överledningarna till angränsande tonarter. Det gör att man som lyssnare kanske kan få en

känsla av att tappa fotfästet ibland, eftersom det faktum att temat återkommer inte alltid innebär att harmoniken är ”hemma”. Satsen är hela tiden på väg någon annanstans harmoniskt sett. Bach väntar med pedalinsatsen till sista tredjedelen av stycket, då temat presenteras i augmenterade notvärden, först i sin ursprungliga form, sedan inverterad. Som för att kompensera för den något röriga harmoniken tidigare i stycket, slutar Bach med en strålande vacker coda över en lång, stabil grundton i basen.

Maria Wilsso

Louis Vierne (1870-1937)

var näst intill blind från födseln, han uppmanades av en släkting som var musiker att satsa på musiken och blev så småningom elev till César Franck. Efter dennes död fortsatte Vierne för Charles-Marie Widor, organist i St Sulpice. Vierne fick 1900 tjänsten som organist i Notre Dame, vilken han innehade fram till sin död. Hans kompositioner uppvisar mästaren Widors briljanta instrumentteknik, orkestrala grandiositet, förmågan att skapa stora strukturer och ett nära band till Cavaillé-Colls orglar. Addera sedan en dynamisk och av Franck inspirerad kromatisk harmonik och en plågad konstnärs känslighet, vars pessimism kanske främst tar sig uttryck i vissa långsamma satser i de sex orgelsymfonierna. Pièces de Fantaisie skrevs 1926-27 och består av karaktärsstycken, grupperade i fyra sviter eller band med sex i varje. Feux follets betyder ”irrbloss”. Enligt myterna är detta mystiska ljus övernaturliga andar med lynnigt humör, fulla av onda upptåg som förför människor och lurar ned dem i trask och farligheter.

César Franck (1822-1890)

föddes i Belgien men flyttade 1835 till Paris för privata orgelstudier. Han fick rykte om sig som en stor improvisatör och reste runt i Frankrike för att demonstrera nya instrument byggda av Cavaillé-Coll. 1858 blev han organist i St Clotilde och sedan professor vid konservatoriet, och det var som professor han komponerade flera verk (symfonisk, kammarmusikalisk och klaviaturmusik) som idag ingår i den klassiska standardrepertoaren. Trois Chorals skrev Franck under sitt sista levnadsår, och de har liknats vid en musikalisk sista vilja och testamente, kompositören var utarbetad och sjuk och visste att han inte hade långt kvar. Hans musik innehåller en komplex kontrapunkt, sammanvävd av senromantisk harmonik och djärva modulationer som driver temat framåt. Han använde sig ofta av den cykliska formen, som binder ihop satser i ett stort verk till en enhet, genom att låta alla temata ha ett gemensamt ursprung och sedan i verkets slut återkomma tillsammans.

Toril Briese